

#RAMIAI

AUGISTINŲ VIENUOLYNO KOMPLEKSO ĮVEIKLINIMAS IR BENDRUOMENĖS ĮGALINIMAS

Autoriai: Donatas Baltrušaitis, Agnė Dailidaitė, Justina Šerpetauskytė, Paulius Kliučininkas, Matas Olendra

PROJEKTO KONCEPCIJA

Kaip planuotojai, inžinieriai, valstybės tarnautojai, politikai, darbuotojai, tikintieji, bendruomenės nariai turime išmokyti veikti dinamiškoje Ramintojos bendruomenėje, kurios nariai yra viešų organizacijų, privačių iniciatyvų, nepriklausomi veikėjai, gyventojai ir visi vilniečiai su atvykstančiais turistais.

Net ir nepriekaištingai apgalvotas detalusis planas nesuvienytų suinteresuotųjų šalių ir nesukurtų didelės papildomos vertės. Didžiausias komplekso įveiklinimo iššūkis yra iškelti į viršų tas idėjas, kuriomis patikėtų visi komplekso bendruomenės nariai.

Augustijonų vienuolyno kiemas ir Ramintojos bažnyčia jau dabar matoma kaip išskirtinai svarbi ir įvairiapusiškai papildanti visą Vilniaus kultūrinių, socialinių ir ekonominių centrų tinklą. Tad vizijos įgyvendinimo sėkmės prielaidos yra siejamos su pagrindinėmis kiemo bendruomenės vertybėmis: stipria vietos bendruomene - įveikintu kultūrinio paveldo fiziniu identitetu - puoselėjamu dvasinio tobulėjimo identitetu - įveikintu komplekso potencialu ir sukurta gyvybinga komplekso ekosistema.

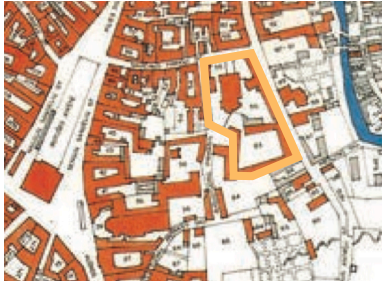
Remiantis atspirties taškais, siūlome dinamiškai interaktyvų komplekso įveiklinimo koncepcijos procesą, apimančį tris pagrindinius etapus:

1. Sėjimas. Kiemas atveriamas įvairioms suinteresuotoms iniciatyvoms svajoti, eksperimentuoti ir kurti įvairių kiemo bendruomenę. Bažnyčia tampa visa ko įveiklinančiu epicentru ir komplekso plakančia širdimi. Laikini moduliniai statiniai įveiklina menkai naudojamą bažnyčios kiemą, o meninės instaliacijos skverą priešais bažnyčią.

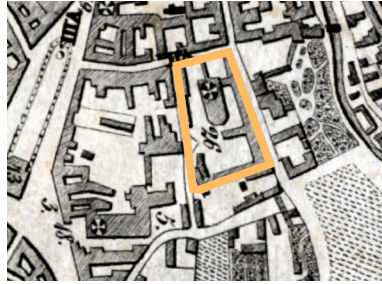
2. Auginimas. Skatinamos ir "auginamos" vizijoje apibrėžtos strateginės temos, įgyvendinami didesni architektūriniai ir socioekonominiai projektai, prototipai, vystomas komplekso identitetas ir tapatybė. Auginimo procese taikomi žiedinės ekonomikos ir vietinės produkcijos principai.

3. Derlius. Augustijonų kompleksas Vilniuje įgauna svarbią poziciją kaip inovatyvias, dvasingas, sociokultūrines, menines veiklas įgalinantis centras. Tuo pačiu atkuriamas istorinė senamiesčio užstatymo tipologija ir prikeliamas Augustijonų sodas naujam gyvenimui.

ISTORINĖ AUGUSTINŲ VIENUOLYNO TERITORIJOS RAIDA

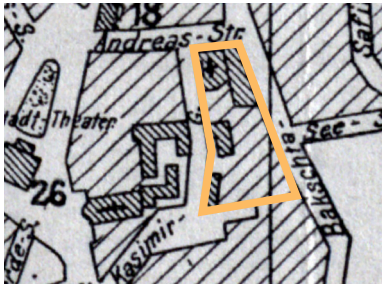
1808 m

XIX a. 5 dešimtmetis

XIX a. pabaiga

1916 m

1939 m

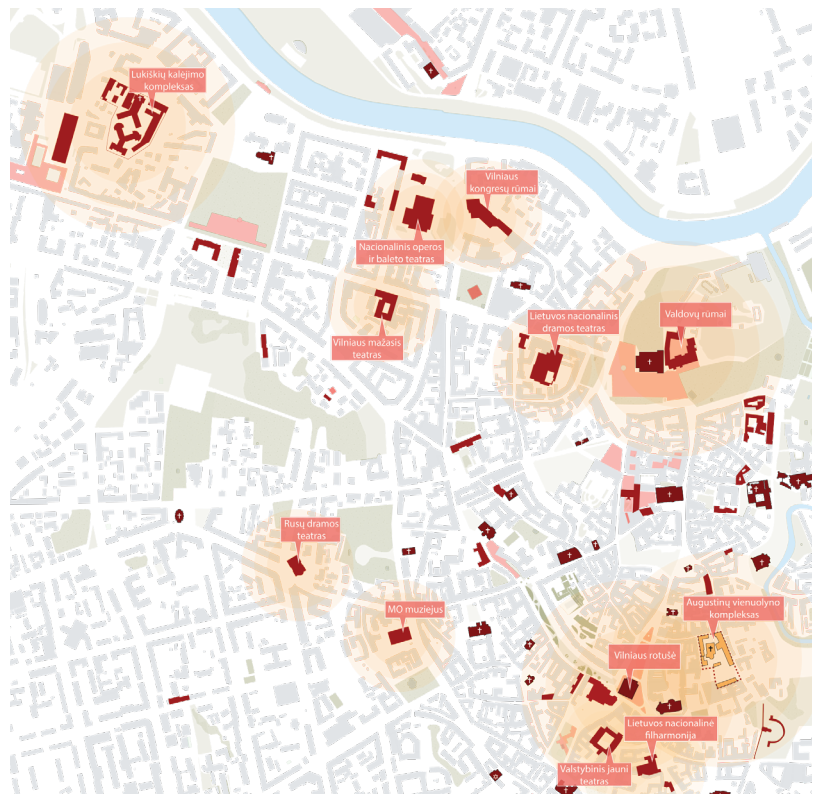
Dabar

Iš istorinių žemėlapių matyti, kad ši teritorija visais laikotarpiais buvo svarbiu objektu miesto sistemoje.

- 1745-1768 m. vietoj sudegusios medinės bažnyčios pastatyta mūrinė bažnyčia.
- 1780 m. (~) rekonstrukcijos metu visi senieji pastatai nugriauti, prie Bokšto gatvės, per visą posesijos ilgį pastatytas naujas ilgas pagrindinis vienuolyno korpusas.
- II-ojo Pasaulinio karo metu vienuolynas sudegė
- 1967 m. nugriauta pagrindinio korpuso pietinė dalis, pietinis pagrindinio korpuso priestatas kieme, kiemo vakarinės dalies statiniai.

VILNIAUS SOCIOKULTŪRINIS CENTRAS

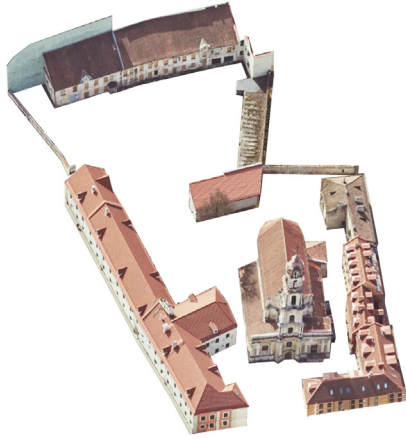
Vienuolyno komplekso erdvinė konfigūracija turi daug potencialo Vilniaus mastelio viešosios erdvės sukūrimui su išskirtiniu dėmesiu socio-kultūrinio hub'o funkcijoms veikiančioms tiek Vilniaus, tiek nacionaliniame masteliuose. Įveiklinimo koncepcija siūlo apjungti Vilniuje esančius aktyvius arba planuojamus centrus į vientisą viešųjų objektų tinklą.

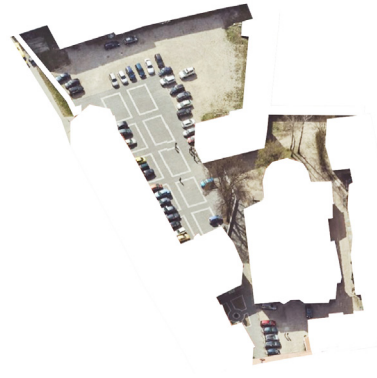
Vilniaus socialinių ir kultūrinių centrų schema (Sudaryta autorių)

KIEMO POTENCIALAS. PASTATAI IR ERDVĖS

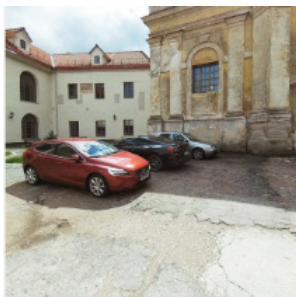
Esama situacija: neišnaudotas kiemo potencialas, dominuoja kietų paviršių dangos, žalumos trūkumas, prastai organizuoti judėjimo takai, nesuformuoti pagr. įėjimai, trūksta vizualinio identiteto

Per skirtingus istorinius sluoksnius stichiškai susiformavusios vienuolyno komplekso erdvės

Dabartinis vienuolyno komplekso pastatų užstatymas, skirtingais istorijos sluoksniais prarastas originalus senamiestinis perimetrinis užstatymas

Potencialas formuoti naują kiemo dangų kokybę ir judėjimo srautus

Potencialas pernaudoti transformatorinės pastatų meninėms sienų instaliacijoms

Didelė kiemo erdvė leidžia jį įveikinti, apželdinti ir sukurti naują viešosios erdvės kokybę

Žalias kiemelis gera vieta vietos bendruomenių susitikimams, potencialas pagerinti aplinką

Potencialas įveikinti nenaudojamus Augustijonų komplekso kiemo kampus

Esami pamatai puikus pagrindas laikinų modulinų statinių eksploatavimui

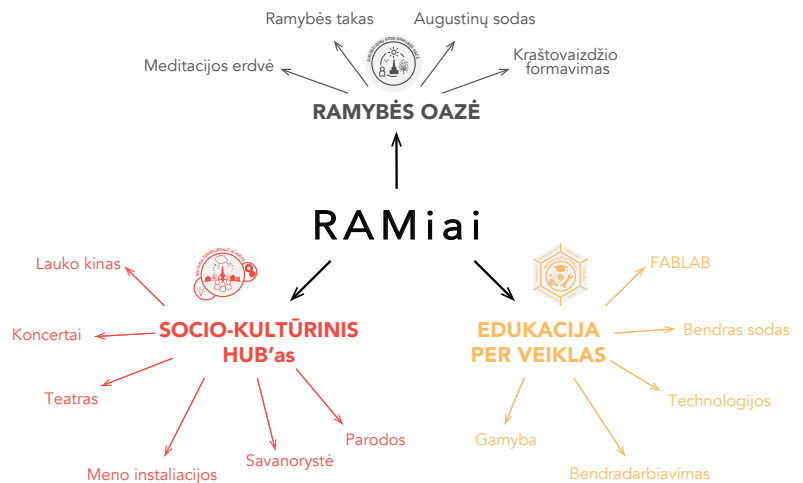
Potencialas įveikinti esamus pastatus naujomis funkcijomis, kurių reikia komplekso organizacijoms

Potencialas apželdinti kiemą

VIZIJA #RAMIAI

Augustijonų komplekso vizija yra susieta su Ramintojos bažnyčios bendruomenė ir aplinkiniais suinteresuotais dalyviais bei raktiniu bažnyčios žodžiu: ramiai. Vizija yra paremta trimis skirtingas veiklas dengiančiomis temomis: Sociokultūrinis hub'as, edukacija per veiklas ir ramybės oazė. Kiekviena iš temų apima labai įvairias idėjas, vertybes ir tikslus, tačiau įtraukia labai konkrečias veiklas ar intervencijas. Konkrečios atrinktos ir išvystytos iniciatyvos padės pasiekti tikslų ir prižiūrėti procesą pagal pagrindines temas.

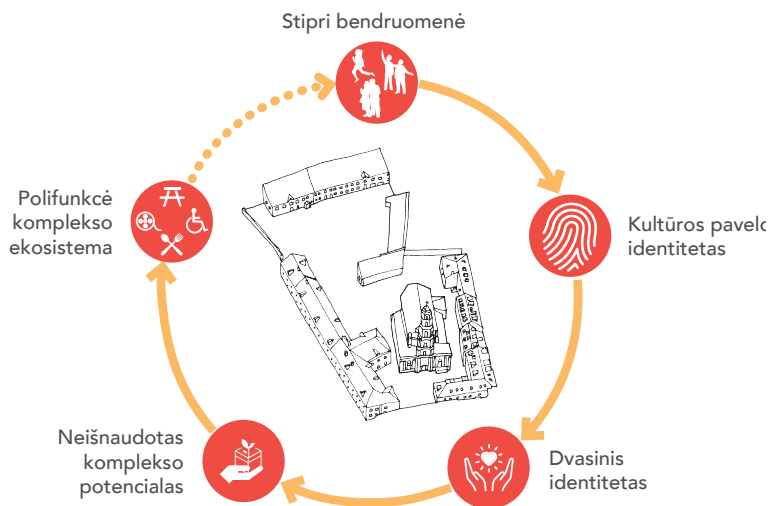

Komplekso įveiklinimo vizijos schema (Sudaryta autorių)

ATSPIRTIES TAŠKAI

Vizijos įgyvendinimo sėkmės prielaidos: stipri vietos bendruomenė - įveikintas kultūrinio paveldo fizinis identitetas - puoselėjamas dvasinio tobulėjimo identitetas - įveikintas komplekso potencialas - sukurta gyvybinga komplekso ekosistema.

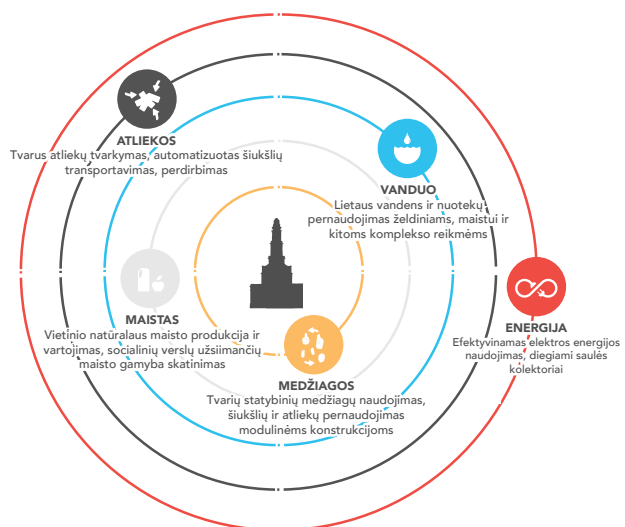
Komplekso vystymo procesas ir ryšiai tarp dalyvių sudaro vientisą procesą ir santykius tarp skirtingų elementų. Darydami vienas kitam įtaką jie kuria uždara ciklą, kuris kuria pagrindą kiemo bendruomenės gyvybingumui ir vystymosi procesui. Stiprėjanti bendruomenė puoselėja fizinę aplinką, kuri stiprina bendruomenės įvaizdį. Toks ryšys kuria dvasinį identitetą. Ši veiksmų ir jausmų simbiozė yra didėjantis potencialas, kurį galima nukreipti kuriant gyvybingą bendruomenių, veiklų ir objektų ekosistemą. Ekosistemos - sugyvenimo rezultatai stiprins Augustijonų kiemo bendruomenę.

Įveiklinimo strategijos principai (Sudaryta autorių)

ŽIEDINĖ EKONOMIKA

Numatomas žiedinės ekonomikos principų taikymas visiems Augustijonų komplekso įveiklinimo idėjiniams sprendiniams ir priemonėms pagal 5 temas. Kiekviena tema reprezentuoja skirtingą aplinką, resursus ir poreikius: energija, vanduo, medžiagos, maistas ir atliekos. Visos bendruomenės veiklos ir iniciatyvos bus susietos su šiomis temomis, kuriant bendrą tvarų identitetą.

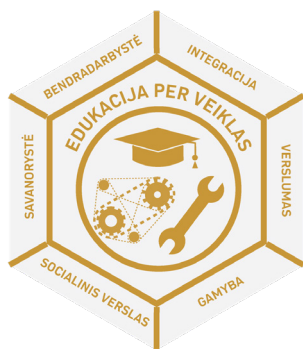
Žiedinės ekonomikos principų pritaikymas kieme (Sudaryta autorių)

STRATEGINĖS TEMOS

1

Augustijonų vienuolyno kiemas ir Ramintojos bažnyčia jau dabar matoma kaip išskirtinai svarbi ir įvairiapusiškai papildanti visą Vilniaus kultūrinių, socialinių ir ekonominių centrų tinklą. Tokį vietos įvaizdį ir planuojama stiprinti. Pastatų, veiklų intensyvumas ir bendruomenių įvairovė komplekse tokia didelė, kad kiemas papildo miesto viešųjų erdvių, bažnyčių, koncertų, teatro, meno ir muziejų eksponavimo vietas. Sociokultūrinis hub'as apima jau įsibėgėjusių kultūrinių ir socialinių veiklų puoselėjimą (renginius, šventes, menines instaliacijas, edukacines veiklas...) Tai integruoja Augustijonų kompleksą į bendrą Vilniaus kultūrinių vietų tinklą.

2

Edukacija per veiklas skirta žmonių pritraukimui ir prie bendruomenės ir prie vystomų žiedinės ekonomikos, vietinės produkcijos projektų. Ši kryptis būtų įgyvendinama per edukacines veiklas, FABLAB modeliu paremtas iniciatyvas, sodininkystę ir kitus amatus. Gamyba, sodininkystė, savanorystė, bendradarbiavimas sukuria naujus santykius su vietos vartotojais kuriant naują vertę. Vietoje gaminamas maistas, gėrimai, baldai, kiti daiktai ar aukštųjų technologijų produkcija, kurie gali konkuruoti su masinės produkcijos importu.

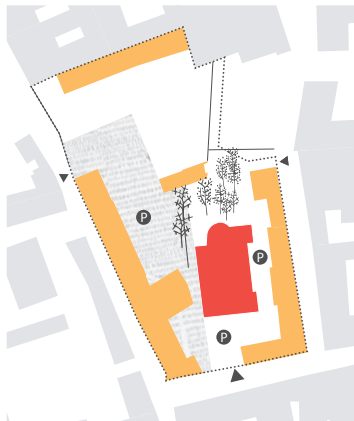
3

Augustijonų sodo ramybės oazės kryptis yra susieta su aplinkos formavimu, kraštovaizdžiu, viešosiomis ir meditacinėmis, dvasinės savijautos erdvėmis bei žaliaisiais erdviniais elementais. Pagrindinė sodo erdvė formuojama pietuose esančioje atviroje erdvėje, kuri šiuo metu skirta automobilių parkavimui. Augustijonų sodas - tradicinis vienuolyno elementas turintis daug realiginių, socialinių, istorinių, kraštovaizdžio prasmų. Augustijonų sodai buvo elementas kuriantis pusiausvyrą tarp inovacijų edukacijos, socialinio darbo ir tradicinio religinio gyvenimo.

VYSTYMO PRINCIPAI IR EILIŠKUMAS

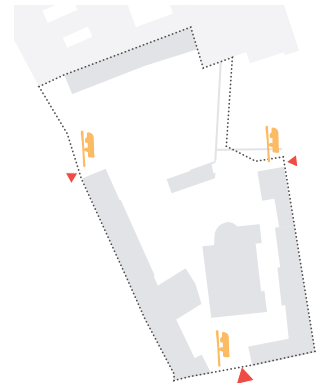
1. Esama situacija

Neišnaudotas kiemo potencialas, dominuoja kietų paviršių dangos, žalumos trūkumas, prastai organizuoti judėjimo takai, nesuformuoti pagr. įėjimai, trūksta vizualinio identiteto

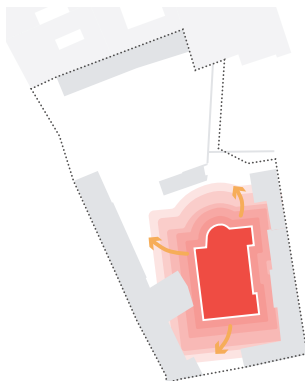
2. Formuojami pagrindiniai įėjimai

Aiškiai išreiškiami įėjimai į kiemą kaip vientisą kompleksą. Tuo pačiu kiekvienas įėjimas įgauna skirtingą meninį ženklumą ir taip išryškinamas Augustijonų komplekso

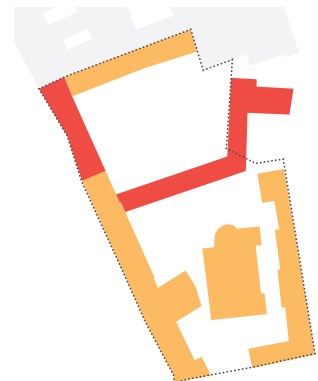
3. Ramintoja spinduliuoja veiksmą

Bažnyčios ir jos bendruomenės iniciatyvų gauna ir kokybė išnaudoja erdvę aplink bažnyčią, įtaukdama ir lankytojus bet kuriuo paros metu ir paskatindama kitas kiemo bendruomenės jungtis į bendrą prasmingą

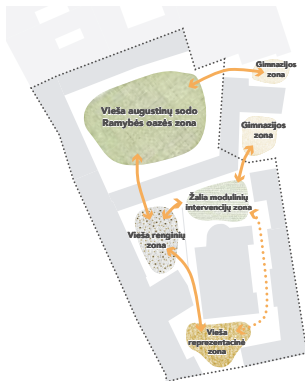
4. Atkuriamas istorinis užstatymas

Fragmentuotoms komplekso erdvėms suteikiama aiškesnė struktūra, erdvės įgauna skirtingus naudojimo būdus, erdvinę išraišką ir architektūrą. Istorinė struktūra paskatina įsitraukti gretimos mokyklos bendruomenę į kiemo veiklas

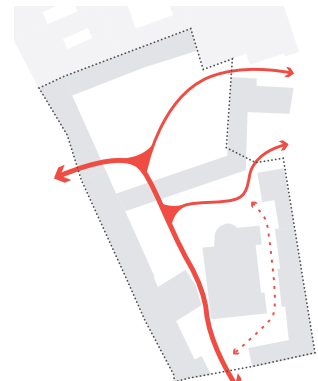
5. Komplekso funkcinių zonų charakteriai

Skirtingoms kiemo zonoms suteikiami skirtingi charakteriai, erdvės įgauna skirtingus naudojimo būdus, erdvinę išraišką ir architektūrą. Kiekviena erdvė skirta vis kitokiai funkcijai. Erdvės į vientisą kiemą sieja jungtys pėstiesiems

6. Judėjimo srautai

Pagrindinės judėjimo kryptys sieja šaurės ir pietų įėjimus. Kiek šalutiniai takai jungia mokyklos ir rytų įėjimą į kiemą

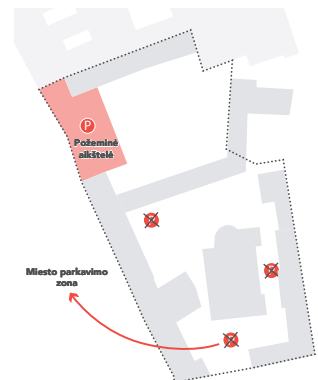
7. Žalios erdvės ir atkuriamas istorinis sodas

Žalioji kiemo infrastruktūra ne tik saugoma, bet ir gausinama. Atkuriamas Augustijonų sodas, daugiau unikalaus charakterio suteikiama kitoms žalioms erdvėms

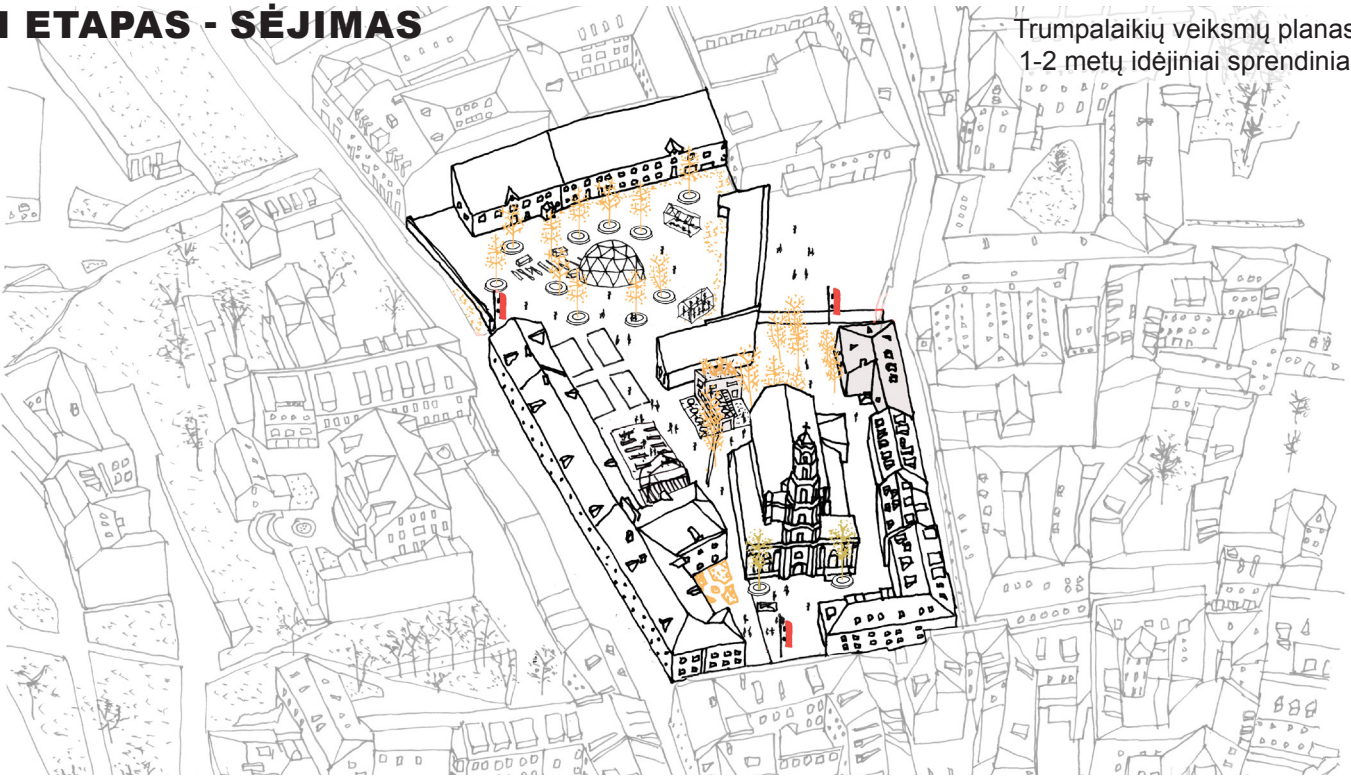
8. Automobilų parkavimo vizija

Nors aplink bažnyčią pirmenybė suteikiama pėstiesiems, automobilių parkavimas galimas po naujais pastatais ir šalia senamiesčio esančiose parkavimo aikštelėse

I ETAPAS - SĖJIMAS

Trumpalaikių veiksmų planas
1-2 metų idėjiniai sprendiniai

Aprašymas: Ramintojos bažnyčios bendruomenė ir jų kaimynai jau žengė pirmuosius žingsnius kurdami įvairią kiemo aplinką. Tačiau dabar bendrai sutardami dėl vertybių ir vizijos galime tikslingiau įvardinti tai, kokių iniciatyvų ar projektų neribojame, o kurie dar turi būti apgalvoti ir kaip greitos intervencijos kieme gali atrodyti, kokie objektai padėtų atskleisti vietos ramybę ir kitas vertybes.

Pirmi vietoje atsirandantys objektai dar “neįsišaknyję” – statomi laikini, kilnojami, be pamatų, pačios bendruomenės pastatomi objektai – tai, kokių erdvių ir infrastruktūros labiausiai trūksta šiandien.

Tikslas: atverti duris visų galimų suinteresuotųjų iniciatyvoms ir organizacijoms bei palengvinti tarpusavio dialogą. Tai yra momentas, kai išgryninamos įvairios idėjos ir galimos perspektyvos, kuriamos naujos idėjos.

Priemonės: interaktyvios kūrybinės dirbtuvės, ekspertų grupės, tikslinės grupės, pokalbiai, pasivaikščiojimai, diskusijos, parodos, renginiai, pristatymai, vakarėliai, adaptyvios modulinės struktūros, meninės architektūrinės instaliacijos, vizualinio identiteto ženklų kūrimas, laikinų takų ir želdinių kūrimas ir formavimas. Naujoms socialinių inovacijų klasterio veikloms ir edukacinėms komplekso funkcijoms minimaliomis investicijomis renovuojamas apleistas Augustijonų g. 4 pastatas. Transformatorinės pastato fasadai atnaujinami meninėmis instaliacijomis ir fasadų želdiniais. Parengiama detali komplekso įveiklinimo strategija ir galimybių studija. Visos priemonės skatina apmąstymus ir išlaisvina kūrybinį komplekso ir vartotojų potencialą.

Modulinės struktūros perdarytos iš
statybinių atliekų
(Hub 67, Londonas)

Meninė instaliacija išryškinanti įėjimą ir
kviečianti užeiti
(Outside Raven, Madridas)

Meninė instaliacija
pritraukianti praeivių dėmesį net ir

Pavėsinės / užuovėjos darbui ir
susitikimams gryname ore

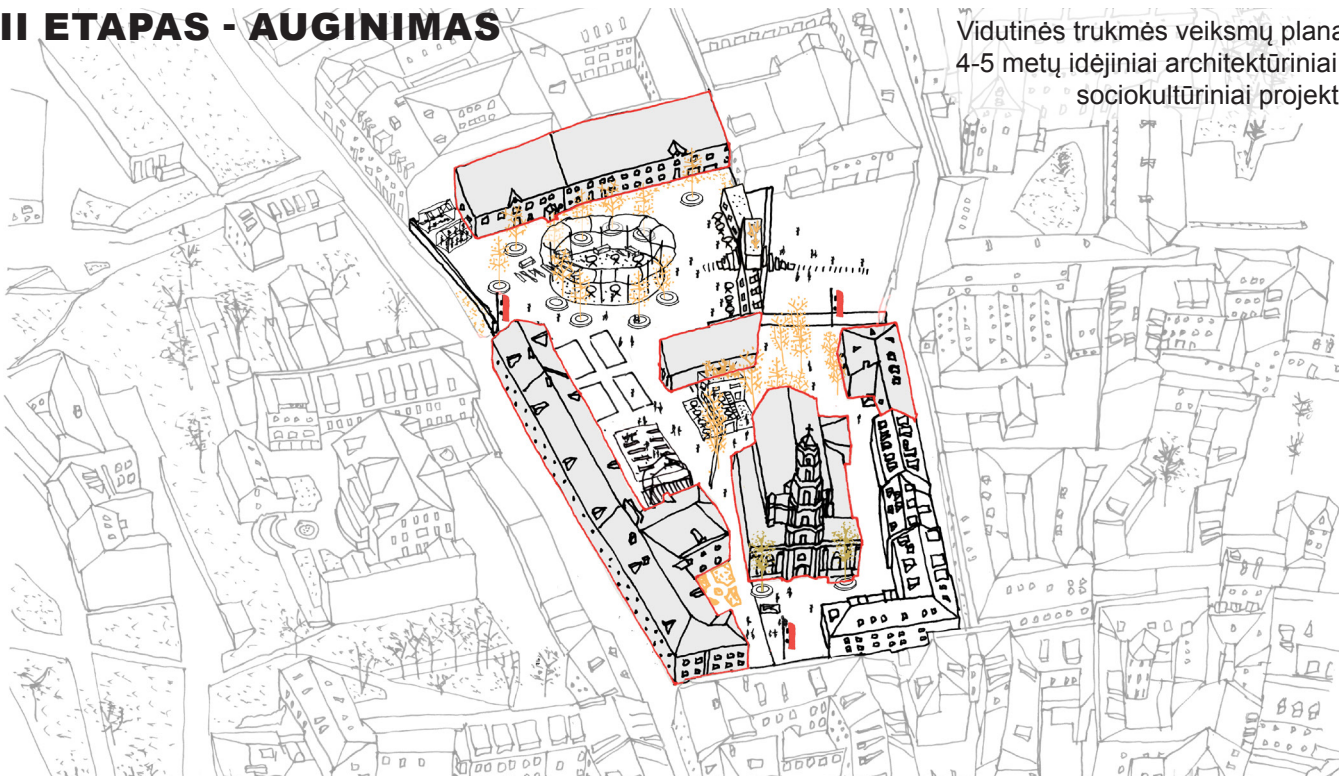
Neįpareigojanti susitikimų erdvė,
skatinanti bendruomeniškumą

Ramybės sodo užuovėjos (Boechout /
Broeders Alexanien, Belgija)

II ETAPAS - AUGINIMAS

Vidutinės trukmės veiksmų planas
4-5 metų idėjiniai architektūriniai ir
sociokultūriniai projektai

Aprašymas: antrame etape pagrindinis dėmesys skiriamas idėjų testavimui ir išgryninimui. Ateinantis penketis bus skirtas komplekso „stuburo“ formavimui apimant 3 pagrindines koncepcijos įveiklinimo strategines temas: sociokultūrinį hub'ą, integraciją per veiklas ir ramybės oazę. Šiame etape vystomas komplekso identitetas ir tapatybė.

Architektūriniai projektai atgaivins Ramintojos bažnyčios pastatą ir prikels naujam gyvenimui. Komplekso kraštovaizdžio formavimo projektas suteiks kompleksui naują tapatybę ir naujos kokybės viešąsias erdves. Tuo tarpu sociokultūriniai projektai ieškos fizinių lauko ar vidaus erdvių, kuriose galėtų sėkmingai funkcionuoti.

Tikslas: Augustijonų komplekso auginimo etapas suteiks galimybių mokytis, eksperimentuoti ir sukurti tokias iniciatyvas, kurios išpildytų sociokultūrinio, edukacinio, multidisciplininio centro tikslus. Tikslu tampa bendrų projektinių idėjų, kuriomis tiki ir kurioms pritaria visi Augustijonų komplekso dalyviai.

Priemonės: architektūrinė laiptų intervencija sujungianti Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos ir Augustijonų komplekso kiemus, laikinų modulių struktūrų, skirtų edukacinėms, vietinės produkcijos ir meninėms veikloms, įrengimas ant egzistuojančių pamatų ir komplekso kiemo viduryje. Taip pat inicijuojamas Augustijonų komplekso kraštovaizdžio sutvarkymo planas, kiemo kietųjų dangų ir takų formavimo projektas. FABLAB laboratorijos įkūrimas. Ramintojos bažnyčios techninio projekto parengimas.

Žaluma papildanti trumpalaikės
intervencijas (Tijdelijk Kunstenplein,
Belgija)

Kabanti ore instaliacija, suteikianti
judėjimo krypties jausmą

Trumpalaikė viešosios erdvės intervencija
(Tijdelijk Kunstenplein, Belgija)

Bendruomenės stolas sujungiantis
kviečiantis kartu pabūti

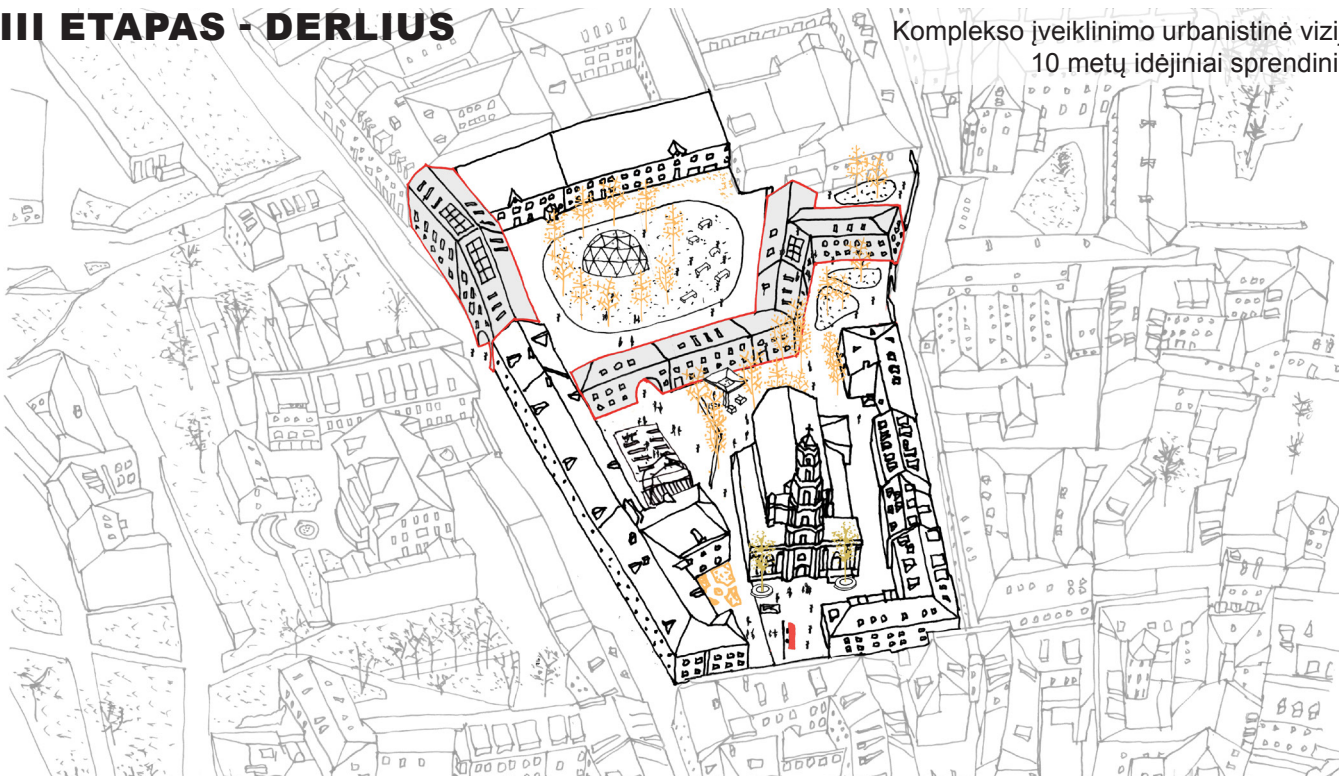
Atviras kiemas su identitetą kuriančiais
elementais (Stadtgarten Dornbirn,
Austrija)

Sodininkystė urbanizuotoje teritorijoje
kurianti bendruomeniškumą

III ETAPAS - DERLIUS

Komplekso įveiklinimo urbanistinė vizija
10 metų idėjiniai sprendiniai

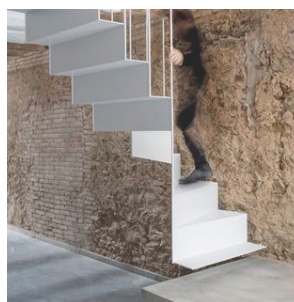
Aprašymas: šis etapas yra susijęs su "kietųjų" projektų ir "minkštųjų" veiklų, iniciatyvų įcimentavimu. Projektai, planai bei eksperimentai tampa konkrečiais įgyvendintais objektais, vietos verslais, priimami labai ilgalaikiai įsipareigojimai.

Vienas svarbiausių idėjinių sprendinių yra senamiesčiui būdingo posesijinio istorinio užstatymo atkūrimas ir kvartalų formavimas kuriant naujus multifunkčius pastatus. Istorinio užstatymo atkūrimo projektu taip pat siūloma įrengti bendro naudojimo požeminę automobilių stovėjimo aikštelę atsisakant visų antžeminio parkingo vietų.

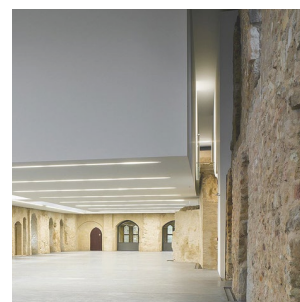
Šioje vietoje taip pat atsodinamas ir atkuriamas istorinis Augustijonų sodas su visais tam laikmečiui būdingais modernizuotais barokinio apželdinimo elementais. Augustijonų kiemas naujo užstatymo pagalba virsta žalia viešąja erdve, sukuriamą Ramybės oazę, kurioje randa prieglobstį ir ramybę visi ieškantys, tiek vietinių organizacijų, tiek vietinės bendruomenės nariai, tiek miestiečiai.

Tikslas: pozicionuoti Augustijonų kompleksą kaip tarpdisciplininį socio-kultūrinį hub'ą įvairiapusiškai papildantį visą Vilniaus kultūrinių, socialinių ir ekonominių centrų tinklą.

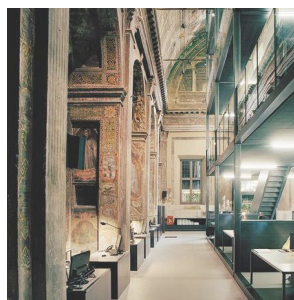
Priemonės: istorinio užstatymo atkūrimo projektas ir jo įgyvendinimas, kraštovaizdžio sutvarkymo projektas ir jo įgyvendinimas, apleistų pastatų kompleksinės regeneracijos projektas ir įgyvendinimas, inovatyvių bendruomenės ir socialinių verslų įgyvendinimo projektai, tęsiamos ir vykdomos savanorystės, renginių, meno, inovacijų programos, Ramintojos bažnyčios techninio projekto įgyvendinimas.

Aiškus laikotarpių atskyrimas, pasitelkiant
dizainą

Naujų elementų atitraukimas nuo istorinio
paveldo

Pastato įveiklinimas atkuriant paveldą ir
pasitelkiant laikinas konstrukcijas vidaus
erdvėje

Moderni architektūra nekonkuruoja su
istoriniu užstatymu ir jo neužgožia

Moderni architektūra prisitaiko prie
istorinio užstatymo spalviškumo bei
mastelio

Sezoniškumą atskleidžiantis sodas
(Stadtgarten Dornbirn, Austrija)